

Inauguracja konsultacji społecznych Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Główne tezy przemówienia

Wprowadzenie

- Szanowny Panie Wicepremierze, Szanowne Panie i Szanowni Panowie Ministrowie, Szanowny Panie Wojewodo, Szanowny Panie Marszałku, Szanowni Państwo!

Cieszę się, że mogę wziąć udział w dzisiejszym wydarzeniu inauguracyjnym konsultacje społeczne programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego. Przykro mi, że nie mogę być z Państwem osobiście, ale mam nadzieję, że niedługo, jeśli sytuacja epidemiologiczna na to pozwoli, wrócimy do normalnego trybu organizowania spotkań i spotkamy się w Lublinie, by negocjować nowy program dla Lubelszczyzny.

Szanowny Panie Wicepremierze, Szanowne Panie i Szanowni Panowie Ministrowie, Szanowny Panie Wojewodo, Dostojni Goście, Szanowni Państwo! Cieszę się, że mogę wziąć udział w dzisiejszym wydarzeniu inauguracyjnym konsultacje społeczne programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego. Przykro mi, że nie mogę być z Państwem osobiście, ale mam nadzieję, że niedługo, jeśli sytuacja epidemiologiczna na to pozwoli, wrócimy do normalnego trybu organizowania spotkań i spotkamy się w Lublinie, by negocjować nowy program dla Lubelszczyzny.

- Christopher poruszył już wiele ważnych kwestii dotyczących sytuacji w regionie oraz wyzwań, przed którymi stoi Lubelszczyzna, dlatego zacznę od kwestii horyzontalnych, które są ważne w kontekście programowania funduszy.

Przesunięcie środków

- Przede wszystkim pragnę poinformować Państwa, że nadal toczą się rozmowy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie umowy partnerstwa oraz przesunięcia trzech miliardów euro z EFS+ do Funduszu Spójności. Kwota ta stanowi 20 proc. alokacji z EFS+ przeznaczonej dla Polski. Jest to duża suma i obawiamy się, że w obecnych okolicznościach niemożliwe jest osiągnięcie celów Europejskiego Funduszu ani odpowiednie wdrożenie zaleceń dla Polski. Aktualna sytuacja wygląda następująco: uzgodniliśmy z Ministerstwem, że otrzymamy dodatkowe materiały, które pozwolą nam sprawdzić, w jaki sposób środki z EFS+ zostaną rozdzielone na poszczególne cele, w tym na poziomie regionalnym, po czym zapadnie decyzja, prawdopodobnie na szczeblu politycznym.

Warunek horyzontalny dotyczący Karty praw podstawowych a kwestie LGBTIQ i równouprawnienia płci

- Drugą sprawą, którą chciałabym poruszyć, jest horyzontalny warunek podstawowy dotyczący zgodności z Kartą praw podstawowych. Poprosiliśmy, aby w umowie

partnerskiej znalazło się wyraźne zobowiązanie do przestrzegania zasad horyzontalnych związanych z Kartą praw podstawowych UE oraz zasady równości płci.

- Nie będę ukrywać, że jesteśmy głęboko zaniepokojeni kwestią spełnienia tego warunku podstawowego w Polsce, zwłaszcza w kontekście art. 21 Karty. Powody do niepokoju dają wymierzone w społeczność LGBTI uchwały niektórych samorządów terytorialnych, które przyjęto na różnych szczeblach administracyjnych, m.in. w województwie lubelskim. Równość i niedyskryminacja to podstawowe zasady UE, zapisane w Traktatach i Karcie praw podstawowych. W ostatnich dziesięcioleciach zmiany legislacyjne, orzecznictwo i inicjatywy polityczne przyniosły poprawę życia wielu osób i pomogły nam budować bardziej równe i przyjazne społeczeństwa, również dla osób LGBTIQ. Niemniej jednak w całej UE nadal dochodzi do dyskryminacji osób LGBTIQ, dlatego UE musi odgrywać wiodącą rolę w działaniach na rzecz lepszej ochrony ich praw. W związku z tym, aby lepiej chronić prawa osób LGBTIQ, Komisja Europejska przyjęła w dniu 11 listopada 2020 r. strategię na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025. W strategii określono szereg ukierunkowanych działań, w podziale na cztery filary dotyczące walki z dyskryminacją, zapewnienia bezpieczeństwa, budowania inkluzywnych społeczeństw oraz propagowania równości osób LGBTIQ na całym świecie.
- Komisja oczekuje, że w latach 2021–2027 Polska zapewni konkretne środki bezpośrednio służące zwalczaniu wszelkich form dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na orientację seksualną. Środki te powinny dotyczyć nie tylko składu i procedur komitetów monitorujących, solidnego mechanizmu rozpatrywania skarg, ale także kryteriów wyboru programów i umów o współfinansowanie zawieranych z beneficjentami. Z pisma przesłanego przez Marszałka Jarosława Stawiarskiego do Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara wiemy, że lubelska instytucja zarządzająca podjęła pewne kroki, ale są one nadal niewystarczające.
- Chcielibyśmy, aby zarówno w tekście umowy partnerstwa, jak i w programach znalazło się zobowiązanie do aktywnego przeciwdziałania dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na orientację seksualną, na każdym etapie realizacji programu.
- Należy również zapewnić uwzględnianie perspektywy płci w ramach programowania i wdrażania. Instytucja zarządzająca powinna aktywnie działać na rzecz zapobiegania dyskryminacji i podnoszenia świadomości beneficjentów na temat ukrytej dyskryminacji i dyskryminacji ze względu na płeć w ramach projektów. W obecnym okresie programowania Lubelskie realizowało – jako jeden z nielicznych regionów – projekty skierowane do kobiet na rynku pracy: Akademia Przedsiębiorczości Kobiet 30+ miała na celu wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia kobiet w wieku 30 lat i starszych, mieszkających w województwie lubelskim. Doceniamy tę inicjatywę i zachęcamy Państwa do realizowania większej liczby projektów skierowanych do kobiet oraz do pójścia jeszcze dalej i do przeciwdziałania stereotypom związanym

z płcią, które determinują decyzje o wyborze kariery zawodowej odpowiedniej dla mężczyzn i kobiet w ramach systemu edukacji i na rynku pracy.

Plan działania w ramach filaru socjalnego i cele z Porto

- Jak Państwu wiadomo, zasady przewodnie dotyczące inwestycji z Europejskiego Funduszu Społecznego+, czyli nasza „biblia”, którą się kierujemy w tej dziedzinie, są określone w Europejskim filarze praw socjalnych. W maju tego roku wszyscy szefowie państw i rządów spotkali się w Porto w Portugalii i wyrazili poparcie dla wdrożenia filaru praw socjalnych. Partnerzy ci zobowiązali się do osiągnięcia do 2030 r. trzech ambitnych celów zasadniczych. Jest to tzw. zobowiązanie społeczne z Porto.
- Cele te to:
 - do 2030 r. co najmniej 78 proc. osób w wieku 20–64 lata powinno mieć zatrudnienie.
Lubelskie nadal pozostaje w tyle, jeżeli chodzi o realizację tego celu (według najnowszych oficjalnych danych za 2019 r. globalny wskaźnik zatrudnienia w województwie lubelskim wyniósł 69,8 proc., w całej Polsce – 73 proc., a w UE – 73,8 proc.; współczynnik zatrudnienia jest wyższy dla mężczyzn (76,6 proc.) niż dla kobiet (jedynie 62,8 proc.): wynika stąd jasno, że jest to obszar wymagający interwencji w ramach EFS+.
 - do 2030 r. co najmniej 60 proc. wszystkich osób dorosłych powinno każdego roku uczestniczyć w szkoleniu. Częstym tematem dzisiaj były drogi i transport. Znacznie mniej uwagi poświęcono niestety kapitałowi ludzkiemu, który ma przecież fundamentalne znaczenie dla rozwoju. Jest on tak ważny, ponieważ cyfrowa i zielona transformacja, automatyzacja i wyzwania demograficzne będą wymagać od pracowników, aby przystosowywali się do zmian oraz podnosili i zmieniali swoje kwalifikacje znacznie częściej niż w przeszłości. Wskaźnik uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu w Lubelskiem jest niski: dysponuję wprawdzie tylko niepełnymi danymi, ale wskazują one, że wskaźnik ten wynosi jedynie 5,5 proc. EFS+ z pewnością pomoże województwu lubelskiemu odpowiedzieć na to wyzwanie.
 - zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o co najmniej 15 mln. Pozostaje to niestety największym wyzwaniem dla Państwa regionu: odsetek osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w Lubelskiem wynosi 28,8 proc. i jest najwyższy w Polsce – średnia krajowa to 18,2 proc. W ramach EFS+ należyta uwaga poświęcona zostanie również temu zagrożeniu.

27 lipca 2021 r.

09:45 – 10:50

- Uważamy, że te trzy wyzwania, tzn. zwiększenie uczestnictwa w kształceniu dorosłych, podniesienie poziomu zatrudnienia i ograniczenie ubóstwa, należy odpowiednio uwzględnić w przydziale środków na cele szczegółowe.

- Za realizację zobowiązania społecznego z Porto odpowiedzialne są wspólnie instytucje UE, władze krajowe, regionalne i lokalne, partnerzy społeczni i społeczeństwo obywatelskie. Zachęcamy Państwa do przełożenia tych celów UE na cele regionalne.

Uwagi końcowe

- Nie są to oczywiście wszystkie wyzwania, przed którymi stoi województwo lubelskie, ale powrócimy do nich w ramach dwustronnych rozmów. Życzę Państwu owocnej dyskusji. Mam nadzieję, że zebranych zostanie wiele trafnych komentarzy i uwag, dzięki którym program dla województwa lubelskiego będzie lepiej odpowiadał potrzebom obywateli.